

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

MAXSUS SON

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

- 6 NURATDINOVA ILMIRA MURATBAYEVNA**
Inson huquqlarini ta'minlashda qonun ustuvorligining ahamiyati
- 14 AMINOV DALERJON ALISHER O'G'LI**
Norma ijodkorligi tushunchasi va uning huquq tizimidagi o'rni
- 20 ГУЛЯМОВ ФИРУЗ РАВШАНОВИЧ**
Совершенствование антикоррупционной экспертизы проектов для принятия законов прямого действия
- 32 ПАЛАЧЕВА МАДИНА БАХТИЁР КИЗИ**
Актуальные проблемы государственной политики в сфере законодательных гарантий прав человека
- 40 БУРХОНОВ ШОХРУХБЕК ШУХРАТБЕК УГЛИ**
Особенности и отличительные черты правовой культуры на современном этапе развития
-
- 46 ASHUROV DILSHOD RUSTAMOVICH**
Yangi O'zbekistonning nufuzi yuksalishida yangi notariatning o'rni
- 51 YUSUPOV SHERZOD ALISHEROVICH**
O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining Konstitutsiyaviy-huquqiy maqomi
- 59 NURMAMATOVA NOILA DONIYOROVNA**
Fuqarolar va yuridik shaxslar tomonidan konstitutsiyaviy sudlov organiga murojaat etishning nazariy va qiyosiy-huquqiy tahlili
- 67 АЗИМОВА НИЛУФАР ПУЛАТЖАНОВНА**
Совершенствование правового механизма оценки эффективности деятельности органов государственной власти в Узбекистане
- 77 JAHONOV SHOHRUH SHUHRAT O'G'LI**
Ommaviy axborot vositalari tomonidan jamoatchilik nazoratini ta'minlashda ayrim xorijiy davlatlar tajribasi
- 85 PARPIXO'JAYEV NUSRATULLO NIG'MATULLO O'G'LI**
Xalq deputatlari kengashlari qarorlarini qabul qilish ochiqligini ta'minlashning huquqiy masalalari

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 93 KOCHKINOVA HOLIDAXON MAKSU DALI KIZI**
Особенности оценки эффективности органов местного самоуправления
- 101 NASRETDINOVA OLTINOY PO'LATOVNA**
Davlat hokimiyati organlari rahbarlari faoliyati samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar
- 107 SALAYDINOV UMID MUHIDDIN O'G'LI**
Prokuratura organlari va vakillik organlarining o'zaro munosabatlari bo'yicha xalqaro tajribaning tahlili
- 112 QOSHJANOVA DARIXA SMETOVNA**
Ma'muriy organlarning qarorlari ustidan shikoyat qilish tushunchasi, o'ziga xos xususiyatlari
- 120 ATADZHANOV TIMUR ATABAEBICH**
Критерии оценки деятельности партийных групп представительных органов государственной власти на местах

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI.
TADBIRKORLIK HUQUQI.
OILA HUQUQI.
XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 129 QO'CHQOROV ABBOSJON BAHROMJON O'G'LI**
Muallifning mulkiy huquqlarini jamoaviy boshqaruvchi tashkilotlarning huquqiy maqomi: O'zbekiston va xorij misolida
- 135 RASULOV ASLIDDIN NURIDDINJON UGLI**
Вопросы либерализации деятельности СМИ в условиях развития Республики Узбекистан
- 141 SOBITXONOV JOXONGIR ZUNNURXON Y'GLI**
Ислом банклари ва улар томонидан кўрсатиладиган хизматларнинг ўзига хос жиҳатлари
- 151 UTAYEVA MOHIPARI SHAXRIYOROVNA**
Raqamli bozorda ustun (monopol) mavqeni suiiste'mol qilish muammolari: xorijiy tajriba
- 158 NAEEM ALLAH RAKHA**
Governance of digital economy

12.00.04 – FUQAROLIK PROTSESSUAL
HUQUQI.
XO'JALIK PROTSESSUAL HUQUQI.
HAKAMLIK JARAYONI VA MEDIATSIYA

- 163 NORBOYEV JO'RABEK ERKIN O'G'LI**
Fuqarolik sudlarida nizolarni hal qilishda qonuniy vakillik: maqomi, asoslari va tartibi
- 170 XOLIQOV SHOHRUX IKROMALI O'G'LI**
Xorijiy davlatlarda oilaviy mediatsiya institutining qiyosiy huquqiy tahlili

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI.
HUQUQBUZARLIKLARNING OLDINI
OLISH. KRIMINOLOGIYA.
JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

- 178 **ABDURAYIMOV SARDORJON QAHRAMON O'G'LI**
Shaxsning aybdorlik masalasini hal qilmasdan
jinoyat ishini tugatish tartibi
- 183 **TILLAYEV DO'STMUHAMMAD NE'MATJON O'G'LI**
Jazo tayinlashning umumiy asoslari: tahlil va taklif
- 190 **DJUMABAYEVA GULNAZA DJANABAYEVNA**
Voyaga yetmaganlar jinoyatchiligida jinoyatchi
shaxsining umumiy tavsifi
- 195 **МАМАДЖАНОВА САБИНА УЛУГБЕК КИЗИ**
Ответственность за stalking в некоторых
зарубежных странах
- 204 **СУЛТОНОВА ЛОБАР МАМАРАЙИМ КИЗИ**
Институт освобождения несовершеннолетних
от уголовной ответственности или наказания
в англосаксонской правовой семье

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

- 213 **МУСУРМАНОВ ИСКАНДАР УБАЙДУЛЛАЕВИЧ**
Некоторые правовые вопросы применения
блокчейн-технологий в международной торговле
- 226 **АБДУЖАББОРОВА ФАРЗОНА**
Проблемы миграции Европы в современных
условиях

12.00.12 – KORRUPSIYA MUAMMOLARI

- 233 **SHAXRIYOROV HAMIDULLA SHUXRAT O'G'LI**
Korrupsiyaga oid jinoyatlar uchun javobgarlikka
tortish masalalari bo'yicha amaldagi qonunchilik
muammolari
- 241 **ХАМРАЕВА НОДИРА ГАНДЖАБАЙ КИЗИ**
Некоторые аспекты пенализации уголовных
наказаний за коррупционные преступления
юридических лиц

UDC: 342.7 (045)(5751)

INSON HUQUQLARINI TA'MINLASHDA QONUN USTUVORLIGINING AHAMIYATI

Nuratdinova Ilmira Muratbayevna,
Qoraqalpog'iston Respublikasi
yuridik texnikumi maxsus fan o'qituvchisi,
Toshkent davlat yuridik universiteti magistranti
e-mail: ilmiranuratdinova@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2361-9872

Annotatsiya. Mazkur maqolada qonun ustuvorligi tamoyili zamonaviy davlatchilikning asosiy tamoyillaridan biri ekanligi yoritilgan. Bu jamiyat va davlat hayotining eng muhim masalalari bo'yicha parlament tomonidan qabul qilingan (yoki xalqning bevosita xohish-irodasini bildirishi natijasida) normativ-huquqiy hujjatlar sifatida qonunlarga majburiy rioya qilishni, shuningdek qonunlar tomonidan hamma narsadan ustunlikni nazarda tutadi. Shuning uchun bu tamoyil ko'pincha qonun ustuvorligi yoki qonun ustuvorligi prinsipi deb atalishi haqida so'z yuritiladi. Maqolada xalqaro-huquqiy hujjatlar, xorijiy davlatlar va O'zbekiston Respublikasi qonun ustuvorligi va inson huquqlarini ta'minlash to'g'risidagi qonun hujjatlari va xalqaro shartnomalar haqida ham fikrlar berilgan. Maqolada tahlil usullari sifatida mantiqiy, qiyosiy-huquqiy, qiyosiy-tipologik, qiyosiy-funksional, tizimli, tizimli-tarkibiy, tarixiy-huquqiy, tahlil va sintez usuli kabi umumiy ilmiy va maxsus usullaridan foydalanilgan. Bundan tashqari, qonun ustuvorligining inson huquqlarini ta'minlash va himoya qilishning asosi sifatida nazariy va amaliy tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: qonun ustuvorligi, inson huquqlari, demokratiya, huquq ustuvorligi, sud tizimi, davlat boshqaruvi, tamoyillar, Konstitutsiya, normativ-huquqiy hujjat, Farmon.

ВАЖНОСТЬ ПРАВОПОРЯДКА В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

Нуратдинова Ильмира Муратбаевна,
преподаватель специальных дисциплин
Юридического техникума Республики Каракалпакстан,
магистрант Ташкентского государственного
юридического университета

Аннотация. В данной статье подчеркивается, что верховенство права является одним из основных принципов современной государственности. Предполагается обязательное соблюдение законов как нормативных правовых актов, принятых парламентом (или в результате прямого волеизъявления народа) по важнейшим вопросам общественной и государственной жизни, а также верховенство закона над всем остальным. Именно поэтому этот принцип часто называют верховенством права или верховенством закона. В статье также рассматриваются международно-правовые акты, законодательство зарубежных стран и Республики Узбекистан о верховенстве закона и правах человека, а также международные договоры. В качестве методов анализа в статье используются общенаучные и специальные методы, такие как логический, сравнительно-правовой, сравнительно-типологический, сравнительно-функциональный, системный, системно-структурный, историко-правовой, методы анализа и синтеза.

Ключевые слова: верховенство закона, права человека, демократия, верховенство права, судебная власть, государственное управление, принципы, Конституция, нормативно-правовой акт, указ.

THE IMPORTANCE OF THE RULE OF LAW IN PROVIDING HUMAN RIGHTS

Nuratdinova Ilmira Muratbayevna,

Teacher of law College of The Republic of Karakalpakstan,
Master's Student at Tashkent State University of Law

Abstract. *This article emphasizes that the rule of law is one of the main principles of modern statehood. It implies the mandatory observance of laws as normative legal acts adopted by the parliament (or as a result of the direct expression of the will of the people) on the most important issues of society and state life, as well as the supremacy of the law over everything else. That is why this principle is often referred to as the rule of law. The article also discusses international legal instruments, legislation of foreign countries and the Republic of Uzbekistan on the rule of law and human rights, as well as international agreements. The article uses general scientific and special methods such as logical, comparative-legal, comparative-typological, comparative-functional, systematic, system-structural, historical-legal, analysis and synthesis methods as methods of analysis.*

Keywords: *rule of law, human rights, democracy, judiciary, public administration, principles, constitution, normative-legal document, decree.*

Kirish

Yurisprudensiyada ikki xil rejim yoki tushunchalar bir-birini to'ldirishi va mustahkamlashi va bir-birini boshqasiga yuklash ikkinchisini yoki ikkalasini yaxshiroq tushunish va amalga oshirishga olib kelishi odatiy holdir. Shunga ko'ra, qonun ustuvorligi va inson huquqlari ham bir-biriga mos kelishi va mustahkamlanishi mumkin. Qonun ustuvorligi va inson huquqlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tushunish uchun kamida ikkita yondashuv mavjud.

Ulardan biri, qonun ustuvorligi inson huquqlarini yaxshiroq amalga oshirish uchun zaruriy shartligi. Faqat qonun ustuvor bo'lgan jamiyatlarda inson huquqlarini himoya qilish mumkin. Ikkinchisi, inson huquqlari konsepsiyasi qonun ustuvorligining zarur tarkibiy qismini tashkil etadi va qonun ustuvorligi inson huquqlari yaxshi tan olingan joyda amalda qo'llanilishi mumkinligi.

Qizig'i shundaki, Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi muqaddimasida "inson huquqlari qonun ustuvorligi bilan himoya qilinishi kerak" deb qat'iy ta'kidlangan. Yuqorida ko'rinib turibdiki, inson huquqlarini umumbashariy qabul qilish muammosi xalqaro miqyosda bo'lishiga qaramay, inson huquqlarini samarali amalga oshirishda katta muammo tug'dirdi. Qonun ustuvorligining umumjahon qabul qilinishi va tan olinishi yoki universalligi, albatta, inson huquqlarini yaxshiroq tushunish va amalga oshirishga yordam berishi mumkin.

Global inson huquqlari kelishuvi va natijasi uchun qonun ustuvorligi samarali rahbarlik tamoyili va inson huquqlari madaniyatini yoyish uchun poydevor bo'lishi mumkin. Qonun ustuvorligi demokratiya, yaxshi boshqaruvning muhim tarkibiy qismi bo'lganligi sababli, u, albatta, inson huquqlarini amalga oshirishda katalizator sifatida, tezlashtirish va yordam berishi mumkin. Qonun ustuvorligining qalin tushunchasi nuqtayi nazaridan, qonun ustuvorligi – bu mustaqil huquq tizimi tomonidan himoya qilinadigan inson huquqlarining himoya tarmog'idir.

Qonun ustuvorligining asosiy tarkibiy qismlaridan ba'zilar inson huquqlari sifatida e'tirof etilgan va shuning uchun endi qonun ustuvorligining o'zi inson huquqi deb hisoblanishi mumkin.

Qonun ustuvorligi toifasi mazmunida aniqlikning yo'qligi ko'p jihatdan bahslik va ushbu hodisa haqida tasavvurga ega bo'lishi mumkin bo'lgan asosiy savollarga aniq javoblarning yo'qligi bilan bog'liq. Huquqiy davlatning huquqiy asosi va mazmuni nimadan iborat? Ko'rib chiqilayotgan ish bo'yicha

qonun nimani anglatadi va u tartibga solishning qaysi turlari va darajasidagi aktlar ustidan ustunlikka ega? Huquqiy davlat deganda nima tushuniladi va uning mexanizmlari qanday? Huquqiy ta'limot va amaliyotni rivojlantirish uchun qonun ustuvorligini mustaqil huquqiy hodisa sifatida ajratib ko'rsatish va unga baho berish maqsadga muvofiqmi?

Ma'lumki, huquqiy voqelikning tuzilishi va rivojlanishiga oid qarashlarning ma'lum tizimi sifatida huquqiy davlat to'g'risidagi ta'limot bir necha asrlar davomida shakllangan bo'lsa, tarixan uning "vatani" umumiy anglo-sakson huquqi tizimi hisoblangan, bu yerda uning mazmuni birinchi bo'lib aniqlandi, bu keyinchalik qonun ustuvorligini ingliz huquqining asosiy konstitutsiyaviy prinsipi sifatida tasdiqlashga imkon berdi. Ingliz olimi A.V. Ditsey Angliyada ommaviy huquq asoslari haqida, huquqiy davlatning mazmuni va mohiyatini konseptual asoslab berdi, jumladan, ushbu hodisaning ma'muriyatning o'z vakolatlarini suiiste'mol qilishiga yo'l qo'ymaslik, mamlakatning barcha subyektlarini ingliz qonunlari va sudlariga bo'sundirish, inson huquq va erkinliklarini sud orqali himoya qilish kabi tarkibiy qismlarini ajratib ko'rsatdi.

Mazkur muammo huquqshunos olimlardan, Ditsey A.V., Gafurova N., Zhujkov V.M., Mamedov E. kabi olimlarning ilmiy ishlari, maqolalari va monografiyalarida o'z aksini topgan.

Material va metodlar

Ishda tadqiqot va bilishning mantiqiy, qiyosiy-huquqiy, qiyosiy-tipologik, qiyosiy-funksional, tizimli, tizimli-tarkibiy, tarixiy-huquqiy, tahlil va sintez usuli kabi umumiy ilmiy va maxsus usullaridan foydalanilgan.

Tadqiqot natijalari

Ma'lumki, qonun ustuvorligi qonun, adolat va axloq tushunchasidir; qonunga ko'ra hukmronlik qilish, qonun bo'yicha hukmronlik qilish va oliy qonunga muvofiq hukmronlik qilish degan ma'noni anglatishi mumkin va u umume'tirof etilgan. Shuningdek, ma'lumki, bugungi kunda inson huquqlari xoh fuqarolik, xoh siyosiy yoki iqtisodiy, xoh madaniy; birinchi avlod bo'lsin, ikkinchi yoki uchinchi avlod kengroq qabul qilinadi. Ularning kengroq qabul qilinishiga qaramay, ikkalasi ham amaliy ahamiyatga ega bo'lgan ba'zi nazariy kamchiliklarga ega. Ularning murakkab munosabatlarini o'rganish haqiqatan ham ularni eng yaxshi tarzda amalga oshirishga to'sqinlik qiladigan ushbu kamchiliklarni bartaraf etishga yordam beradi.

BMT Bosh kotibi o'zining "Ko'proq erkinlik: taraqqiyot, xavfsizlik va barcha uchun inson huquqlari" (A/59/2005) nomli ma'ruzasida "ehtiyot va qo'rquvni yo'q qilish kerak, ammo bu yetarli emas" deb ta'kidladi. Barcha insonlar tegishlicha va hurmat bilan muomala qilish huquqiga ega" [1]. Insonlarga tegishlicha va hurmat bilan munosabatda bo'lishini ta'minlashning garovi inson huquqlaridan to'liq foydalanish, ularni himoya qilish qonun ustuvorligidir.

Inson huquqlarining xalqaro tizimi, shuningdek xalqaro gumanitar huquq, xalqaro jinoiy huquq va xalqaro qochoqlar huquqi tamoyillari munosib yashash erkinligini ta'minlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Huquqiy va me'yoriy-huquqiy bazaning ushbu asosiy elementlari umumiy maqsadga erishishga qaratilgan bir-birini to'ldiradigan huquq organlaridir: odamlarning hayoti, sog'lig'i va qadr-qimmatini himoya qilish. Qonun ustuvorligi – umumiy huquqiy-me'yoriy bazamizni rivojlantirish va himoya qilish mexanizmi. U hokimiyat barcha inson huquqlarini himoya qilishni kafolatlaydigan kelishilgan qoidalarga muvofiq amalga oshiriladigan tizimni targ'ib qiladi.

Bosh kotib ta'riflaganidek, qonun ustuvorligi sud jarayonlari, institutlar va asosiy me'yorlar inson huquqlari konsepsiyasiga, shu jumladan qonun oldida tenglik, qonun oldida javobgarlik va huquqni himoya qilishda adolatning asosiy tamoyillariga mos kelishini talab qiladi (S/2004/616) [2]. Jamiyatlarda inson huquqlari himoyalansa, qonun ustuvorligini ta'minlab bo'lmaydi, aksincha, samarali qonun ustuvorligi mavjud bo'lmagan jamiyatlarda inson huquqlari himoyasini ta'minlab bo'lmaydi. Qonun ustuvorligi inson huquqlarini amalga oshirish mexanizmi bo'lib, inson huquqlari tamoyilini amalda qo'llashga yordam beradi.

Qonun ustuvorligini ta'minlash iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlarni milliy konstitutsiyalar, qonunlar va me'yoriy hujjatlarda mustahkamlab qo'yish borasidagi ishlarning ajralmas qismi hisoblanadi. Huquqlar qonun bilan himoyalangan yoki bunday huquqlarning boshqa huquqiy himoyasi

ta'minlansa, bunday huquqlarga rioya etilmagan yoki davlat resurslaridan noto'g'ri foydalanilganda qonun ustuvorligini ta'minlash choralarini ko'radi.

Qonun ustuvorligi xalqaro miqyosda qabul qilingan inson huquqlari, normalari va standartlariga asoslangan bo'lsa-da, u milliy kontekst, jumladan, uning madaniy, tarixiy va siyosiy voqeliklari bilan chambarchas bog'liq bo'lishi kerak. Shu sababli, davlatlar o'zlarining qonun ustuvorligi tizimini ishlab chiqishda o'zlarining maxsus milliy tajribasiga ega. Biroq, Bosh Assambleyaning 67/1 rezolyutsiyasida yana bir bor tasdiqlanganidek, xalqaro normalar va standartlardan kelib chiqadigan umumiy elementlar mavjud.

Qonun ustuvorligi va inson huquqlari bir tamoyilning ikki jihati – munosib yashash erkinligidir. Natijada qonun ustuvorligi va inson huquqlari bir-biri bilan uzviy bog'liqdir. Ushbu uzviy bog'liqlik Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi qabul qilingandan beri a'zo davlatlar tomonidan to'liq e'tirof etilgan bo'lib, unda inson huquqlari inson huquqlariga murojaat qilishga majbur bo'lmasligini ta'minlash uchun qonun ustuvorligi bilan himoya qilinishi zarurligi, so'nggi chora sifatida zulm va zulmga qarshi isyon ko'tarish kerakligi aks ettirilgan. Mingyillik deklaratsiyasida a'zo davlatlar qonun ustuvorligini mustahkamlash va xalqaro miqyosda e'tirof etilgan barcha inson huquqlari va asosiy erkinliklariga hurmatni ta'minlash uchun barcha sa'y-harakatlarini ayamalik kelishib oldilar. 2015-yilgi Butunjahon sammiti natijalarida a'zo davlatlar qonun ustuvorligi va inson huquqlari Birlashgan Millatlar Tashkilotining umuminsoniy va ajralmas asosiy qadriyatlarini va tamoyillaridan biri ekanligini tan oldilar. Qonun ustuvorligi bo'yicha Oliy darajadagi yig'ilish deklaratsiyasida a'zo davlatlar inson huquqlari va qonun ustuvorligi o'zaro bog'liq va bir-birini mustahkamlovchi ekanligini ta'kidladi.

Qonun ustuvorligini ta'minlashga Inson huquqlari bo'yicha kengash faol yordam bermoqda. Kengash bevosita inson huquqlari va qonun ustuvorligi masalalariga, jumladan, odil sudlovni amalga oshirishga oid bir qator qarorlar qabul qildi; sud hokimiyatining halolligi to'g'risida; va inson huquqlari, demokratiya va qonun ustuvorligi haqida. Inson huquqlari bo'yicha kengash qonun ustuvorligi masalalari bilan bog'liq bo'lgan bir qancha maxsus protsedura mexanizmlarini yaratdi, masalan, sudyalarning va advokatlarning mustaqilligi bo'yicha maxsus ma'ruzachi, haqiqat, adolatni ta'minlash, tovon to'lash va takrorlanmaslik kafolatlari bo'yicha maxsus ma'ruzachi, Demokratik va adolatli xalqaro tartibni qo'llab-quvvatlash bo'yicha mustaqil ekspert va terrorizmga qarshi kurashda inson huquqlarini rag'batlantirish va himoya qilish bo'yicha maxsus ma'ruzachi.

Huquqiy demokratik davlat – bu qonun ustuvorligi ta'minlangan davlat.

Qonun ustuvorligi toifasi mazmunida aniqlikning yo'qligi ko'p jihatdan bahslilik va ushbu hodisa haqida tasavvurga ega bo'lishi mumkin bo'lgan asosiy savollarga aniq javoblarning yo'qligi bilan bog'liq. Huquqiy davlatning huquqiy asosi va mazmuni nimadan iborat? Ko'rib chiqilayotgan ish bo'yicha qonun nimani anglatadi va u tartibga solishning qaysi turlari va darajasidagi aktlar ustidan ustunlikka ega? Huquqiy davlat deganda nima tushuniladi va uning mexanizmlari qanday? Huquqiy ta'limot va amaliyotni rivojlantirish uchun qonun ustuvorligini mustaqil huquqiy hodisa sifatida ajratib ko'rsatish va unga baho berish maqsadga muvofiqmi?

Ma'lumki, huquqiy voqelikning tuzilishi va rivojlanishiga oid qarashlarning ma'lum tizimi sifatida huquqiy davlat to'g'risidagi ta'limot bir necha asrlar davomida shakllangan bo'lsa, tarixan uning "vatani" umumiy anglo-sakson huquqi tizimi hisoblangan, bu erda uning mazmuni birinchi bo'lib aniqlandi, bu keyinchalik qonun ustuvorligini ingliz huquqining asosiy konstitutsiyaviy prinsipi sifatida tasdiqlashga imkon berdi. Ingliz olimi A.V. Ditsey Angliyada ommaviy huquq asoslari haqida, huquqiy davlatning mazmuni va mohiyatini konseptual asoslab berdi, jumladan, ushbu hodisaning ma'muriyatning o'z vakolatlarini suiiste'mol qilishiga yo'l qo'ymaslik, mamlakatning barcha subyektlarini ingliz qonunlari va sudlariga bo'ysundirish, inson huquq va erkinliklarini sud orqali himoya qilish kabi tarkibiy qismlarini ajratib ko'rsatdi.

Ingliz konstitutsiyaviy huquqining zamonaviy nazariyotchilari davlat hokimiyatini qonun yordamida cheklashga, sudlar faoliyatining chegaralanganligini qonun bilan emas, faqat huquq bilan belgilashga, shuningdek qonun ustuvorligi, inson huquq va erkinliklarini himoya qilishda sud hokimiyatining alohida ahamiyati haqidagi g'oyalarni boyitib bordilar. Shu bilan birga, qonun ustuvorligining xalqaro

huquqning umume'tirof etilgan tamoyillari va 1948-yildagi Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi hamda 1950-yildagi Inson huquqlari va erkinliklari, asosiy huquqlarini himoya qilish to'g'risidagi konvensiyada kafolatlangan asosiy inson huquqlari bilan bog'liqligiga muhim e'tibor qaratilmoqda.

Qonun ustuvorligi umuminsoniy tamoyildir. Qonun ustuvorligini milliy va xalqaro miqyosda universal ta'minlash va unga rioya qilish zarurati 2005-yilda BMTga a'zo barcha davlatlar tomonidan Butunjahon sammitining yakuniy hujjatida (§ 134) e'tirof etilgan [3]. Yevropa Ittifoqi to'g'risidagi Shartnomaning (TEU) [4]. Preambula va 2-moddasida ta'kidlanganidek, qonun ustuvorligi Yevropa Ittifoqi va uning a'zolari tomonidan baham ko'rilgan asosiy qadriyatlardan biridir [5]. Yevropa Komissiyasi 2014-yilda "Qonun ustuvorligini mustahkamlashning yangi tamoyillari" nomli maqolasida "qonun ustuvorligi barqaror ravishda zamonaviy konstitutsiyaviy huquq va davlat hokimiyatini amalga oshirishni tartibga soluvchi xalqaro tashkilotlarning dominant tashkiliy modeliga aylanib borayotganini" eslatadi. Milliy konstitutsiyalarida qonun ustuvorligi tamoyili keltirilgan davlatlar soni ortib bormoqda.

Birlashgan Millatlar Tashkiloti qonun ustuvorligini universal asosiy tamoyil sifatida e'lon qildi, masalan, Qonun ustuvorligi ko'rsatkichlarida. Mintaqaviy darajada bu Amerika Davlatlari Tashkiloti tomonidan amalga oshirildi, xususan, Afrika Ittifoqining Amerikalalararo Demokratik Xartiyasining Ta'xis aktida. Qonun ustuvorligiga havolalarni Arab Ligasining turli hujjatlarida ham topish mumkin. Qonun ustuvorligi Yevropa Kengashi Nizomining muqaddimasida shaxs erkinligi va siyosiy erkinliklar bilan bir qatorda "haqiqiy demokratiya asosini tashkil etuvchi uchta tamoyil"dan biri sifatida qayd etilgan. Nizomning 3-moddasida aytilishicha, yangi davlatni tashkilotga a'zolikka qabul qilishning asosiy sharti qonun ustuvorligini hurmat qilishdir.

Shunday qilib, qonun ustuvorligi, demokratiya va inson huquqlari bilan bir qatorda, Yevropa Kengashining bir-biri bilan chambarchas bog'liq va bir-biriga o'xshash uchta asosiy tamoyillaridan biridir. Qonun ustuvorligi va demokratik jamiyat o'rtasidagi yaqin munosabatlar Inson huquqlari bo'yicha Yevropa sudining turli formulalarida ta'kidlangan, masalan: "qonun ustuvorligini tan oladigan demokratik jamiyat", "huquqiy davlatga asoslangan demokratik jamiyat" va "demokratik jamiyatda qonun ustuvorligi". Ushbu uch tamoyil – inson huquqlariga hurmat, plyuralistik demokratiya va qonun ustuvorligini ta'minlash Yevropa Kengashining yagona va asosiy maqsadi hisoblanadi.

Qonun ustuvorligi Yevropa Kengashining asosiy siyosiy hujjatlarida, shuningdek turli konvensiya va tavsiyalarda tizimli ravishda qayd etilgan. U, xususan, muqaddimada umumiy merosning elementi sifatida tilga olingan.

Inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilish bo'yicha Yevropa konvensiyasi (ECHR). Adliya boshqaruvi samaradorligi bo'yicha Yevropa komissiyasini (CEPEJ) tashkil etish to'g'risidagi Res (2002) 12-rezolyutsiyasida qonun ustuvorligi Yevropa demokratiyalarining asosiy tamoyili sifatida qayd etilgan va Venetsiya Komissiyasi nizomida ustuvor yo'nalish sifatida ko'rsatilgan. Shu bilan birga, Yevropa Kengashi hujjatlarining hech birida qonun ustuvorligi belgilanmagan. Yevropa Kengashi ham qonun ustuvorligi masalalari bo'yicha hech qanday maxsus nazorat mexanizmlarini yaratmagan.

Shunga qaramay, Yevropa Kengashi bir necha marta o'z institutlari, xususan, Inson huquqlari bo'yicha Yevropa sudi (AİHM), Odil sudlovni boshqarish samaradorligi bo'yicha Yevropa komissiyasi orqali qonun ustuvorligini targ'ib qilish va mustahkamlash bo'yicha choralar ko'rdi (CEPEJ), Yevropa sudyalari maslahat kengashi (CCJE), Korrupsiyaga qarshi davlatlar guruhi (GRECO), Yevropa Kengashi Parlament Assambleyasining Monitoring qo'mitasi, Inson huquqlari bo'yicha komissar va Venetsiya komissiyasi. 2011-yildagi qonun ustuvorligi to'g'risidagi hisobotida Venetsiya komissiyasi qonun ustuvorligi tamoyilini Parlament Assambleyasining 1594 (2007)-rezolyutsiyasi nuqtayi nazaridan ko'rib chiqdi, unda "qonun ustuvorligi" atamalarining to'g'ri talqin qilinishini ta'minlash zarurligi ko'rsatilgan, "Rechtsaat" va "Etat de droit" yoki "prééminence du droit" huquqiy va qonuniylik tamoyili ruhida belgilab berilgan [6].

Venetsiya komissiyasi o'zining 86-yalpi majlisida (2011-yil mart) Qonun ustuvorligi to'g'risidagi hisobotni (CDLAD (2011) 003rev) tasdiqladi. Ushbu hisobotda qonun ustuvorligining asosiy elementlari (Rule of Law), Rechtsaat va Etat de droit aniqlandi. Hisobotga ma'lum bir davlatda qonun ustuvorligini baholash uchun savollar ro'yxatining birinchi versiyasi ilova qilingan. Tabiiy huquq nazariyasiga ko'ra,

qonun ustuvorligi barcha normativ-huquqiy hujjatlar va davlat hokimiyatining barcha faoliyati inson qadr-qimmatini, erkinligi va huquqlarini himoya qilishga xizmat qilishini talab qiladi deb belgilandi [7].

Venetsiya komissiyasi turli huquq tizimlari va jamoat tashkilotlari, shuningdek turli huquqiy madaniyatlarni ifodalovchi turli mualliflar tomonidan taklif qilingan ta'riflarni tahlil qildi. Komissiya xulosasiga ko'ra, qonun ustuvorligi tushunchasi aniq va bashorat qilinadigan huquqiy tizimni nazarda tutadi, unda har bir fuqaro barcha hokimiyatdagi shaxslar tomonidan qonunga muvofiq munosib, teng va oqilona munosabatda bo'lish huquqiga ega, shuningdek o'z huquqlariga e'tiroz bildirish, adolatli sud muhokamasi doirasida mustaqil va xolis sudlarda qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega. Komissiya qonun ustuvorligi konsepsiyasiga faqat rasmiy shaxsning harakatlariga qonun bilan ruxsat berilishini talab qiluvchi sof rasmiy yondashuvdan ogohlantirdi. "Qonun kuchi bilan hukmronlik qilish" yoki "Qonun ustuvorligi" yoki hatto "Qonun bilan adolat" qonun ustuvorligi tushunchasini buzishdir [8].

Qonun ustuvorligi konsepsiyasi qoidalarning nashr etilishi, barqarorligi va qo'llanilishida oldindan aytib bo'lishi kerakligini anglatadi. Muhim talab – adliya tizimining ochiqqligi, uning ijro etuvchi va qonun chiqaruvchi hokimiyat tarmoqlaridan mustaqilligi. Mantiqiy nuqtayi nazardan qaraganda, qonun ustuvorligi o'z-o'zidan qoidalarning adolatligini baholashni ta'minlamaydi, balki huquq tizimiga ega bo'lishi kerak bo'lgan protsessual xususiyatlarni belgilaydi. Bugungi kunda qonun ustuvorligi xalqaro hamjamiyatning global maqsadi bo'lib, unga erishish faqat xalqaro integratsiya orqali, globallashuv va texnologik taraqqiyot tufayli mumkin bo'lib, bu xalqaro va mintaqaviy darajada davlatlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikning kuchayishiga yordam beradi.

World Justice Project (WJP) xalqaro mustaqil nodavlat notijorat tashkiloti birinchi marta 2010-yilgi Qonun ustuvorligi indeksini e'lon qildi. Tashkilot qonun ustuvorligini, qonunning davlatdan ustunligini tan oladigan va barcha qonunlarni qo'llab-quvvatlaydigan tamoyilni targ'ib qiladi.

Qonun ustuvorligi indeksi Jahon adolat loyihasi qonun ustuvorligi haqidagi asl, mustaqil ma'lumotlarning dunyodagi yetakchi manbasidir. 128 ta davlat va yurisdiksiyani qamrab olgan indeks 130 000 dan ortiq uy xo'jaliklari va 4 000 yuridik amaliyotchi va ekspertlar ishtirokida o'tkazilgan milliy so'rovlarga asoslanib, qonun ustuvorligi dunyo bo'ylab qanday qabul qilinishi va amalga oshirilishini o'lchaydi [9].

Reytingni tuzuvchilar 8 ta asosiy ko'rsatkich bo'yicha baholaydilar:

1. Davlat institutlari vakolatlarining cheklanishi.
2. Korrupsiyaning yo'qligi.
3. Tartib va xavfsizlik.
4. Asosiy huquqlarni himoya qilish.
5. Davlat organlari faoliyatining shaffofligi.
6. Qonunlarga rioya qilish.
7. Fuqarolik sudlovi.
8. Jinoiy sudlov.

O'zbekiston 2019-yilda Sharqiy Yevropa va Markaziy Osiyo mintaqasida 126 ishtirokchi orasida 94-o'rinni va 13 ishtirokchi orasida 12-o'rinni egalladi [10].

Indeks tuzuvchilari mamlakatda qonun ustuvorligi bilan bog'liq vaziyat yaxshilanganini, bu esa jahon reytingida 2 pog'onaga ko'tarilish imkonini berganini ta'kidlamogda. Mintaqada O'zbekistonning o'rni o'zgarmagan. O'zbekistonning umumiy balli 0,46.

2020-yilda O'zbekiston 128 ta davlat orasida 92-o'ringa ko'tarildi [11], bu yaxshi ko'rsatkich, chunki mamlakat yil davomida 2 pog'onaga ko'tarilgan. WJP mamlakatlarni bir qancha omillar, jumladan, korrupsiya yo'qligi, tartib va xavfsizlik, asosiy huquqlar, fuqarolik adolati va boshqalar bo'yicha baholaydi. Hukumatning shaffofligi va korrupsiyaning yo'qligi bo'yicha bizda eng past ko'rsatkichlar, eng yuqori ko'rsatkich esa tartib va xavfsizlik bo'lib, bu mezon bo'yicha biz dunyoda 11-o'rindamiz [12].

Tadqiqot natijalari tahlili

Qonun ustuvorligi jamiyat uchun barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, butun dunyo bo'ylab mas'uliyatli hukumatni ta'minlaydi va asosiy inson huquqlariga hurmatni rag'batlantiradi. Qonun

ustuvorligi tamoyili huquq tamoyillari tizimida asosiy va tayanch hisoblanadi. Davlat hokimiyati faoliyatining har qanday sohasida qonunga bo'ysunishdan bosh tortish, mohiyatan hokimiyat tomonidan jamiyat manfaatlarini unutilib qo'yish, uning jamiyatdan yuqori ko'tarilishga intilishi, fuqaroni o'z faoliyatining obyekt sifatida emas, balki o'z faoliyatining obyekt deb bilishdir. Davlat bilan munosabatlarda teng huquqli subyekt. Bu qonun ustuvorligiga to'g'ri kelmaydi, o'zboshimchalik xavfini keltirib chiqaradi, huquqiy islohotlar, jumladan, sud-huquq islohotlari haqiqatini istisno qiladi va davlatning o'zini yo'q qilish xavfini tug'diradi.

Albatta, O'zbekiston Respublikasi Qonun ustuvorligi indeksini hisoblashning o'ziga xos milliy metodologiyasini ishlab chiqishi, shuningdek ushbu indeks ko'rsatkichlarini, ayniqsa, ahamiyati kam bo'lgan omillarni yaxshilash mexanizmlarini ishlab chiqish va samarali amalga oshirishi kerak. Hisobga olingan barcha tizimlarni monitoring qilish, kamchiliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha tizimli va muntazam chora-tadbirlarni amalga oshirish kerak.

Shu bilan birga, nafaqat davlat tuzilmalari, balki har bir O'zbekiston fuqarosi qonun ustuvorligini ta'minlash bilan shug'ullanishi kerak, chunki mamlakatimiz reytingini oshirish har birimizning manfaatimizdir.

2012-yil 24-sentabrdagi BMT Bosh Assambleyasining milliy va xalqaro darajadagi qonun ustuvorligi bo'yicha oliy darajadagi majlisining deklaratsiyasi inson huquqlari, qonun ustuvorligi va demokratiya o'zaro bog'liqligini va bir-birini mustahkamlashini tasdiqlaydi, ular har qanday zamonaviy demokratik davlatning umuminsoniy, ajralmas asosiy qadriyatlarini va tamoyillari ekanligi.

Xalqaro standartlar qonun ustuvorligi konsepsiyasining quyidagi asosiy tamoyillarini belgilaydi:

- xalqaro huquqning milliy huquqdan ustunligi;
- inson huquq va erkinliklarining davlat manfaatlaridan ustunligi;
- mamlakatda huquqning qonundan ustunligi, qonunlar va Asosiy qonun o'rtasidagi ziddiyatlarga yo'l qo'yilmasligi;
- qonun ustuvorligi va uni samarali amalga oshirish;
- hokimiyatning bo'linishi va qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyatlari o'rtasidagi munosabatlar tamoyillari;
- odil sudlovdan foydalanish;
- shaxsiy erkinlik va shaxsiy qadr-qimmatni himoya qilish, shaxslarga qarshi qaratilgan davlat harakatlariga protsessual va moddiy cheklovlar;
- korrupsiyaning yo'qligi;
- ma'lumotlar erkinligi;
- sudlarning mustaqilligi qonun ustuvorligi tamoyili.

Zamonaviy ijtimoiy taraqqiyotning asosiy qarama-qarshiliklaridan biri shundaki, de-yure huquqiy davlatni e'lon qilgan, lekin de-fakto qonunga bo'ysunishdan bosh tortgan davlat uning qulashiga olib keladigan vektor bo'ylab rivojlanadi.

Uning asosiy tamoyillarini amalga oshirishda ifodalangan huquqiy davlatning asosiy muammolari ko'p qirrali jamoatchilik muhokamasining eng dolzarb mavzusi: mamlakat kelajagi va uning ko'p qutbli dunyoning zamonaviy rivojlanishidagi roli kontekstida. Uning globallashuvi ularning yechimiga bog'liq.

Qonun ustuvorligi barcha huquq tarmoqlarini birlashtirish uchun platforma, asos yaratadi, ayniqsa, qonunchiligimizning turli tarmoqlari alohida-alohida shakllanayotgani, yagona tushuncha yo'qligi, ko'plab qarama-qarshiliklar yuzaga kelishini hisobga oladi. Qonun ustuvorligi normasining konstitutsiyaviy mustahkamlanishi, qonun ustuvorligi prinsipi davlat hokimiyatining barcha tarmoqlari faoliyat sohasini va ularning faoliyat usullarini belgilaydi.

Davlat huquq sohasi chegaralaridan tashqariga chiqmasligi kerak, yoqsa qonun ustuvorligi uning antipodiga aylanadi. Davlat o'z faoliyatida qonun ustuvorligi va huquq ustuvorligi tamoyillariga zid bo'lgan usullardan foydalana olmaydi. Qonun ustuvorligi davlat, hokimiyatning barcha tarmoqlari – qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi, sud hokimiyati faoliyatini baholash mezonini yaratadi. Ushbu mezon asosida fuqarolar davlat faoliyati huquqiy davlat javob berishi kerak bo'lgan talablarga javob beradimi yoki yo'qligini baholashi kerak [13, 327-b.].

Xulosalar

Shunday qilib, qonun ustuvorligi dunyo hamjamiyati uchun asos bo'lib, ularning rivojlanishi unga bog'liqdir. Qonun ustuvorligining zaifligi jinoiy jazodan ozod etish, tibbiyot muassasalarining zarur dori-darmonlar bilan ta'minlanmagani, qonun hujjatlarida tabaqalarning tengligi ta'minlanmasligi, chet el sarmoyasini asossiz ravishda to'xtatib turish kabi muammolarni keltirib chiqarmoqda. Samarali qonun ustuvorligi korrupsiyani kamaytirish, aholi salomatligini yaxshilash, uning bilim darajasini oshirish, daromadlar tengsizligini kamaytirish, odamlarni turli jinoyatlardan himoya qilishga yordam beradi. Qonun ustuvorligini mustahkamlash butun dunyoda hukumat, investorlar, biznes va fuqarolik jamiyatining asosiy maqsadlaridan biridir. Samarali qonun ustuvorligini ta'minlash uchun huquqiy davlatning asosiy xususiyatlarini bilishgina emas, balki uni o'lchash va baholash uchun adekvat asosga ega bo'lish ham zarur. Shuning uchun qonun ustuvorligi indeksi ishlab chiqildi.

Umuman olganda, oliy sud organlarining, xususan, konstitutsiyaviy sudlarning huquqiy pozitsiyalari huquqiy davlat doktrinasini ta'minlash va huquqiy hayotni amalga oshirishning eng muhim vositasiga aylanib borayotganini aytish mumkin. Shu bilan birga, quyidagi fikr-mulohazalar ham mavjud - qonun ustuvorligining sud hokimiyatiga ta'siri, sudyalar ixtiyori va faolligini rivojlantirishning eng muhim doktrinal-huquqiy vositasi sifatida, milliy sud-huquq amaliyotini birlashtirish va sud-huquq amaliyotini, ulardagi suprapozitiv umumiy huquqiy qadriyatlarni o'rnatish hisoblanadi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, yuridik amaliyotda qabul qilingan huquqiy davlat doktrinasini, shubhasiz, xalqaro huquq normalarini hayotga tatbiq etish, milliy huquq tizimini inson huquq va erkinliklarini ta'minlash, shuningdek huquq va erkinliklarini ta'minlash kontekstida rivojlantirish uchun qo'shimcha istiqbol va imkoniyatlarni ochib beradi. Shaxsning huquqiy maqomi, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatini optimallashtirish va ularning jamoatchilik munosabatlariga yo'l qo'yiladigan ta'siri chegaralari, sud hokimiyati mustaqilligini mustahkamlash asosiy vazifalardan biridir.

Qonun ustuvorligi ham, inson huquqlari ham maqsadga muvofiqdir. Inson huquqlarini mustahkamlashda qonun ustuvorligining roli va qonun ustuvorligini shakllantirishda inson huquqlarining roli, ayniqsa, hamma narsa moddiy bo'lib qolgan davrda ancha ma'qulroqdir. Ularning munosabatlarini yaxshiroq tushunish bizga tenglik va farovonlik jamiyatining juda orzu qilingan va yuksak g'oyalari sari intilishga yordam beradi.

REFERENCES

1. European Commission for Democracy through Law (Venice Commission): checklist for assessing respect for the rule of law: published at the 106th plenary meeting of the Venice Commission (Venice, 11-12 March 2016). Approved at Meeting No. 1263 of the Committee of Ministers of the Council of Europe at the level of deputy ministers.

2. Qonun ustuvorligi va inson huquqlari [The rule of law and human rights]. Available at: <https://www.un.org/ruleoflaw/ru/rule-of-law-and-human-rights/>.

3. Available at: <https://undocs.org/Home/LoaderFinalSymbol26&LanguageR&DeviceTypeDesktop&LangRequestedTrue2083B&1443B/59/2005/>.

4. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi [Universal Declaration of Human Rights]. Available at: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/outcome2005_ann.shtml/.

5. Yevropa Ittifoqi haqida Bitim (yangi tahrir) [Agreement on the European Union (new edition)]. Available at: <https://eulaw.ru/treaties/teu/>.

6. Osnovnye prava: vyzovy i dostizheniya v 2015 g. Ezhegodnyj doklad AOP (Agentstvo po osnovnym pravam) [Fundamental Rights: Challenges and Achievements in 2015: Annual Report]. Ljuxsemburg, Upravlenie publikacij Evropejskogo Sojuza (Upravlenie publikacij). 2016. Vol. 7.

7. Report on the rule of law. Adopted by the Venice Commission at its 86th plenary session. Available at: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/pdf CDL-AD\(2011\)003rev-e/](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/pdf CDL-AD(2011)003rev-e/).

8. Evropejskaja komissija za demokratiju cherez pravo (Venecianskaja komissija): kontrol'nyj spisok voprosov dlja ocenki sobljudenija verhovenstva prava: prinjat na 106-m plenarnom zasedanii Venecianskoj komissii (Venecija, 11-12 marta 2016 g.). Odboren na Soveshhanii № 1263 Komiteta Ministrov Soveta Evropy na urovne zamestitelej ministrov (6-7 sentjabrja 2016 g.) Available at: https://www.venice.coe.int/images/SITE_20IMAGES/Publications/Rule_20of_20Law_20_Check_20Li&_20-20Russian.pdf/ [European Commission for Democracy through Law (Venice Commission): checklist for assessing respect for the rule of law: published at the 106th plenary meeting of the Venice Commission (Venice, 11-12 March 2016). Approved at Meeting No. 1263 of the Committee of Ministers of the Council of Europe at the level of deputy ministers].

9. Parlamentskaja assambleja Soveta Evropy, predlozhenie po prinjatiju rezoljucii g-na Golovato-go i dr., Princip verhovenstva prava, dok. 10180, § 10. [of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, proposal to accept the resolution of Mr. Holovatoy and others, Principle of the rule of law, doc.]

10. WJP Rule of Law Index 2020. Available at: <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2020/>.

11. The World Justice Project Rule of Law Index 2019®. © Copyright 2019 by the World Justice Project report. The WJP Rule of Law Index and the World Justice Project. Rule of Law Index are trademarks of the World Justice Project. All Rights Reserved. Available at: <https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/ROLI-2019-Reduced.pdf/>.

12. Deklaracija soveshhanija na vysokom urovne General'noj Assamblei po voprosu o verhovenstve prava na nacional'nom i mezhdunarodnom urovnjah [Statement of Modernity at the High Level The General Knife of the Assembly on the Rule of Law at the National and International Levels]// Oficial'nyj sajt OON. Available at: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/ruleoflaw2012.shtml/.

13. WJP Rule of Law Index 2020. Available at: <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2020/>.

14. Zhujkov V.M. Verhovenstvo prava i problemy ego obespechenija v pravoprimeritel'noj praktike: Mezhdunarodnaja kollektivnaja monografija [The rule of law and the problem of ego security in law enforcement practice: International Collective Monograph]. 2-e izd., pererab. [Rule of Law in Russia – Issues of Implementation, Enforcement and Practice 2-nd edition, revised. Moscow, Statut, 2010, 432 p. ISBN 978-58354-0698-2.

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

MAXSUS SON

Mas'ul muharrir: D. Xudoynazarov

Muharrirlar: Sh. Jahonov, K. Abduvaliyeva,
F. Muhammadiyeva, Y. Yarmolik

Texnik muharrirlar: U. Sapayev, D. Rajapov
Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar, Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.
Faks: (0371) 233-37-48.

Web-sayt: www.tsul.uz
E-mail: lawjournal@tsul.uz
E-mail: tn.tdyu@mail.ru
Obuna indeksi: 1387.

Jurnal 20.06.2022-yilda tipografiyaga topshirildi.
Qog'oz bichimi: A4. Shartli 15,24 b.t. Adadi: 100.